

Οι Άγιοι Νεοί Μάρτυρες

της Κωνσταντινουπόλεως

Kutsal Kitap ve Arkeoloji

HRİSTİYAN TÜRKLER: AZIZLERİ VE ŞEHİTLERİ

MARC MADRIGAL

Kutsal Kitap ve Arkeoloji

HRİSTİYAN TÜRKLER: AZIZLERİ VE ŞEHİTLERİ

“Evet, öyle bir saat geliyor ki, sizi öldüren herkes Tanrı'ya hizmet ettiğini sanacak. Bunları, Baba'yı ve beni tanımadıkları için yapacaklar.”

Yuhanna 16:2-3

Kutsal Kitap ve Arkeoloji © 2014

TARİHTE HRİSTİYAN TÜRKLER

TARİHTE HRİSTİYAN TÜRKLER

- ❖ *Çuvaşlar, Yakutlar, Batı Kumanlar, Peçenekler, Karamanlılar, Gagavuzlar tarihte Hristiyanlığı benimseyen Türk kavimleri olarak yerlerini almışlardır.*
- ❖ *Şu anda Venedik San Marco kütüphanesinde yer alan "Codex Cumanicus" en eski yazılı Türkçelerden bir tanesidir.*
- ❖ *Türklük ve Hristiyanlık birbirine zıt kavramlar değildir. Biri (Türklük) etnik köken belirtir diğeri ise (Hristiyanlık) bir kulun Allah ile arasında olan belirli bir inanç sistemini tanımlar.*

Hristiyan Türk. Ne kadar kulağa yabancı bir kavram değil mi? Kimileri diyecek ki bir Türk'ten Hristiyan olmaz. Fakat tarih aksini göstermektedir. Çuvaşlar, Yakutlar, Batı Kumanlar, Peçenekler, Karamanlılar, Gagavuzlar tarihte İslam'ı ağırlıklı olarak reddedip Hristiyanlığı benimseyen Türk kavimleri olarak yerlerini almışlardır. Bunların çoğu Ortodoks, az bir kısmı da Katolik ve Protestan olmuştur.

9. Yüzyıl'da, Selçukluların Bizans'a karşı olan düşmanlığından önce, Peçenekler Bizanslılar ile müttefikti. Bizanslılar Peçenekleri Ruslara ve Macarlara karşı paralı asker olarak kullanmışlardır. 12. Yüzyıl'da "Kanglılar" adındaki Türk boyu Peçenek kabile siyasetinde egemen güç haline gelir. Liderleri Kurya Kaan çok önemli bir karara imza atar. Kavim, Macar Katolik düşmanları aksine, Bizans'ın Ortodoks Hristiyanlığını benimser. Böylelikle Bizans'tan Yunan keşişler gönderilir ve Peçenek kilisesi oluşur.

Kumanların hikayesi de oldukça ilginçtir. M.S. 10-13 yüzyıllar arası Batı Kumanlar Macaristan yakınlarına yerleşir ve bu topraklar "Kumanya" olarak adlandırılır. 1227 yılında Kuman sa-

vaş ağası Bortz, Katolik Dominikan misyonerler tarafından ziyaret edilir ve Hıristiyanlığı kabul eder. Papa 9.Gregor bu toplu imanı işitince 1 Temmuz 1227'de Estergon Başpiskoposu Robert'i gönderir ve Batı Kumanlar Moldovya yakınlarında topluca vaftiz olur. Kumanya'da yeni bir piskoposluk bölgesi (diyosez) oluşturulur ve Teodoric adındaki papaz yeni piskopos olarak atanır. Sonrasında Bortz Kaan Macaristan Kralı II. Andrew ile bir sadakat andı içer ve Moğollara karşı müttefik olurlar. Kumanların bu kitlesel din değişimi geriye ilginç detaylar bırakmıştır.

Kumanların yeni imanını pekiştirmeye yönelik Katolik misyonerler Codex Cumanicus isminde Türk lisanında bir rehber ve ilmihal geliştirir. Şu anda Venedik San Marco kütüphanesinde yer alan bu belge (Cod. Mart Lat. DXLIX), aynı zamanda en eski yazılı Türkçelerden bir tanesidir. İncil'de geçen İsa'nın duası şöyle aktarılır: “Atamız kim kökte-sin. Alışlı bolsun senin atın, kelsin senin şanlığın, bolsun senin tilemekin – neçikim kökte, alay [da] yerde. Kündeki ötmegimizni bizge bugün bergil. Dağı yazuklarımızı bizge boşatkıl – neçik biz boşatırbiz bizge yaman etkenlerge. Dağı yeknin sınamakına bizni kuurmağıl. Basa barça yamandan bizni kutçargıl. Amen!”

[Çağdaş Türkçe Çevirisiyle: “Bizim atamız ki sensin gökte. Şenlensin senin adın. Hoş olsun senin gönlün, nasıl ki yerde ve tüm gökte. Bizim ekmeğimizi ver bize bütün günde. İlet bizim aklımızı. Nasıl ki biz boyun eğerez bize emir gelince.

İletme bizi her (tüm) kötülüğe. Kurtar bizi her kötülükten. Sen varsın bu güçte bu yücelikte Tanrım, amin.”]

Çuvaş ve Yakut Türkleri, küçük pagan bir kesim dışında, yerleştikleri Rusya'da çoğunlukla Ortoksluğa geçmişlerdir. Rus misyonerler İncil'i Çuvaşça'ya çevirip Çuvaşça gramer eğitimi vermek amacıyla 1769'da ilk Çuvaşça grameri hazırlamışlardır. Kazan Üniversitesi "Doğu dilleri fakültesi" dil alanındaki çalışmalarında bu hareketi desteklemiş ve 1836'da V.P. Vishnevskiy'in gramer ve sözlüğü yayımlanmıştır. Gagavuz Türklerinin durumu benzerdir. Çoğunlukla Ortodoks olan Gagavuzların bir kısmı Protestan ve Katoliktir. Bugünlerde nüfusları 300 bin'i bulan Gagavuzların 11. yüzyıl civarında Asya'dan göç ettikleri, Peçenek, Oğuz, Kıpçak Türkleri ile aynı soydan geldikleri düşünülmektedir.

Anadolu'ya dönecek olursak, yüzyıl öncesine kadar Anadolu'da birçok Hristiyan Türk bulmak mümkündür. Osmanlı döneminde Karamanlılar, her ne kadar etnik olarak Türk olsalar da, aynı dinden oldukları için Rum Ortodoks Patriği'ne tabi tutuluyorlardı. Bunun en önemli sebebi Osmanlı döneminde millet ayrımının etnik kökenden çok dini kimliğe göre yapılmış olmasıdır. Karamanlıların sonu oldukça trajiktir. Ortodoks olup Grekçe alfabesini kullandıkları için 1923 mübadele döneminde yaklaşık 193.000 Karamanlı, Rum sayılarak zorunlu nüfus değişimine tabi tutulmuşlardır! Büyük bir bölümü Rumca bilmeyen Karamanlılar, Yunanistan'daki yaşama uyum sağlamakta çok zorluklar çekmişlerdir.

Osmanlı döneminde ve günümüzde ise Hristiyan Türklerin çoğu sonradan Hristiyanlığı seçmiş olan Türklerden oluşmaktadır. Bazıları Hristiyan azizleri veya din şehitleri olarak tarihte yerlerini bile almışlardır! Bugün sayıları binleri geçmese de, Hristiyan Türkler geleneksel Hristiyan cemaatleri (Ermeniler, Süryaniler, Rum Ortodokslar vs.) tarafından etnik kökenlerinden ötürü zor veya tereddütle kabul görürken, Türk kamuoyu ve toplumu tarafından yaptıkları dini seçim yüzünden adeta hor görülmektedirler. Fakat, işin aslına dönecek olursak, Türklük ve Hristiyanlık birbirine zıt kavramlar değildir. Biri (Türklük) etnik köken belirten bir kavram iken diğeri ise (Hristiyanlık) bir kulun Allah ile arasında olan belirli bir inanç sistemini tanımlayan terimdir. Fakat özellikle son yüzyıldaki Türk-İslam sentezi hareketleri bu basit gerçeğin unutulmasına yol açmıştır. Türk-Sunni kalıbına alışmış bir toplumda bir Türkün Hristiyan olmayı seçmesi Türk kimliğine bir ihanet olarak algılanmaktadır. Nitekim 2007 senesinde Malatya Zirve Yayınevi'nde çalışan Alman uyruklu Tilman Ekkehart Geske ile iki Hristiyan Türk, Necati Aydın ve Uğur Yükselin boğazları kesilerek öldürülmesi bu zihniyetin meyvelerini ortaya sermektedir. Sanki bir "Hristiyan" ülkeyle olası bir savaş çıksa söz konusu Hristiyan Türkler karşı tarafı seçip vatanlarına ihanet edecekler gibilerinden. Halbuki tam tersi söz konusudur. Hristiyan Türkler düşman işgallerinden vatanlarını korumaya dünden razı olup gerekirse sevdikleri vatan için ölümü bile göze alırlar. Maalesef bu olgunun toplum içinde yerleşmesi zaman alacaktır.

Hristiyan Türklerin hikayeleri elemeler ve zulümler ile doludur. Ama çoğu Mesih'e bağladığı sevgi ve umut sayesinde zulümlerini cesaretle göğüslemiş ve ölümün çehresinde ilahi bir sevinç tadabilmişler. Kanaatimce, bu yazıyı İsa'nın dağdaki vaaz'da sarf ettiği sözlerle noktalamak en doğrusudur: "Ne mutlu doğruluk uğruna zulüm görenlere! Çünkü Göklerin Egemenliği onlarındır. Benim yüzümden insanlar size sövüp zulmettikleri, yalan yere size karşı her türlü kötü sözü söyledikleri zaman ne mutlu size! Sevinin, sevinçle coşun! Çünkü göklerdeki ödülünüz büyüktür. Sizden önce yaşayan peygamberlere de böyle zulmettiler." (İncil, Matta 5:10-13)

KAYNAKÇA:

- * Blanchard, Raoul. "The Exchange of Populations Between Greece and Turkey." *Geographical Review*, 15.3 (1925): sf. 449-56.
- * Constantine Porphyrogenitus: "De Administrando Imperio" (37. bölüm), sf. 167.
Paloczi-Horváth, A. "Pechenegs, Cumans, Iasians: Steppe peoples in medieval Hungary." *Hereditas*, 1989, sf. 48.
- * Schmieder, Felicitas et Schreiner, Peter (eds.), "Il Codice Cumanico e il suo mondo." *Atti del Colloquio Internazionale, Venedik*, 6-7 Aralık 2002. Roma, Edizioni di Storia e Letteratura, 2005, XXXI-350 p., ill.
- * Türkçe Kutsal Kitap, Kitabı Mukaddes Şirketi & Yeni Yaşam Yayınları, Eski ve Yeni Çevirisi.

HRİSTİYANLIKTAKİ AZİZLİK VE ŞEHİTLİK

HRİSTİYANLIKTAKİ AZİZLİK VE ŞEHİTLİK KAVRAMI

- ❖ *Hristiyanlıkta “aziz” kelimesinin iki manası vardır. İlki daha geniş bir anlama sahiptir ve bütün Hristiyanlara hitaben kullanılan bir kelimedir. İkinci manası ise daha dar anlamlıdır. Bu anlamda kullanılan “Aziz” kutsal yaşamları ve hayatta bıraktıkları örnekler açısından özellikle Ortodoks ve Katolik kiliseleri gibi litürjik kiliselerde hürmet edilmeye ve aracı duaya layık görülen insanlara verilen bir ünvanıdır.*

Hristiyanlıkta “aziz” kelimesinin iki manası vardır. İlki daha geniş bir anlama sahiptir ve bütün Hristiyanlara hitaben kullanılan bir kelimedir. Bu anlamda “aziz” dünyadan ve zevklerinden kendisini ayırt etmiş ve Mesih’le beraber yaşayan ve yürüyen bir imanlı demektir. Grekçe kelime “ἅγιος” (hagios) ve fiil şekli “ἁγιάζω” (hagiazo) “ayırt edilen”, “kutsal edilen” anlamını taşımaktadır. İncil metninde Havarisel ve Elçisel yazarlar bu kavramı kendini Allah'a adanmış kişilerin geneline vermektedir. Birçok mektup ve yazı kilisedeki bulunan imanlılara, yani “azizlere” selam iletiliyle başlar, mesela: “Tanrı'nın isteğiyle Mesih İsa'nın elçisi atanan ben Pavlus ve kardeşimiz Timoteos'tan Ahaya'nın her yanındaki bütün kutsallara (azizler'e, Gr. ἅγιος) ve Tanrı'nın Korint'teki kilisesine selam.” (2 Korintliler 1:1)

Aziz kelimesinin ikinci manası ise daha dar anlamlıdır. Bu anlamda kullanılan “Aziz” kutsal yaşamları ve hayatta bıraktıkları örnekler açısından özellikle Ortodoks ve Katolik kiliseleri gibi litürjik kiliselerde hürmet edilmeye ve aracı duaya layık görülen insanlara verilen bir ünvanıdır. Hem Ortodokslukta hem de Katoliklikte bir kişinin azizlik ünvanı elde edebilmesi için belirli kriterlere uyup resmiyet kazanması lazım. Katolik-

likte bu resmiyet (İng. canonization) özel bir komisyonun incelemesi ardından Papalığın beyanları ve kararıyla oluşur. Ortodoks mezhebinde ise bir Aziz episkoposların toplandığı konsey veya sinodlarda resmiyet kazanır. Hem Ortodoks hem de Katolik kilisesinin düşüncesi ve ilahiyatında Kilise aslında azizleri seçmez, zaten Tanrı lütfu ve Kutsal Ruh tarafından özel bir şekilde seçilen ve kullanılan kişileri resmi olarak tanır. Protestan mezhebinde böyle bir anlayış yoktur ve Aziz kelimesinin bu dar anlamı pek kullanılmamaktadır. Eğer ünvan olarak kullanılıyorsa bu daha çok kişiye bir hürmet olarak ve hayatı “örnek alınmaya layıktır” düşüncesiyle kullanılır. Augsburg İman beyanı'nın yazarı ve Luter'in yakın arkadaşı Philipp Melancthon Protestanlıkta bir Aziz'e hürmet edilmesinin 3 yönünü şöyle tanımlar: (1) Tanrı lütfunun birer örnekleri oldukları için Tanrıya şükretmek; (2) İman hayatımızın güçlenmesi için onları örnek almak; (3) Azizlerin imanını ve hayır işlerini taklit etmek. Protestanlar Azizlerin aracı dua vazifesini reddeder ve bu tür duaları falcılık veya “ölülerle iletişim” olarak algırlar. Ortodokluk ve Katoliklikte ise Azizlerin cennette hala hayatta oldukları için elbette her yaşayan insan gibi bizler için de dua edebileceklerini savunurlar. Bu yazıda amacımız birini veya diğerini haklı çıkartmak olmadığı için sadece genel hatlarıyla aziz kelimesinin mezheplerce bir tanımını vermekle yetineceğiz.

“Şehit” (İng. Martyr), İsa Mesih'e olan imanları uğruna öldürülen insanlara verilen bir ünvanıdır. Osmanlı döneminde imanları uğruna katledilen kişilere ise “Yeni Din Şehidi” (İng. Neomartyr) ünvanı verilir. Bir başka yaygın olarak kullanılan terim ise “İman Şahidi” (İng. Confessor) kelimesidir. İman Şa-

hitleri Mesih'i inkar etmedikleri için korkunç işkencelere maruz kalan fakat öldürülmeyen insanlardır. Bu kişilerin bazılarında da resmi olarak Azizlik ünvanı bahşedilmiştir.

Tarihte Aziz ünvanı alan veya şehit olan Hristiyan Türklerin hepsi Ortodoks kilisesi'nin bünyesinde bu ünvanları almışlardır. Kitapçığımızda yer alan hikayelerin çoğu Ortodoks keşişler tarafından yazılıp zamanla koleksiyonlar haline getirilmiştir. Bu koleksiyonların en önemlisi 19. yüzyılın sonlarına kaleme alınıp yayınlanan Konstantin Dukas'ın “Megas Synaxaristis” [Büyük Aziz Hikayeleri] eseridir. Bu eseri önemli ölçüde kullanan iki önemli kitap Perantonis'in 1972'de yayınladığı “Lexicon Neomartyron” ve Kementzetis'in 1984'te yayınladığı “Synaxaristis Nomartyron.” Her ikisi Yunancadır. 2000 sensinde ise ABD'de bulunan Saint Vladimir İlahiyat Okulu Profesörü Vaporis bu hikayeleri “Witnesses For Christ: Orthodox Christian Neomartyrs of the Ottoman Period, 1437-1860” başlığı altında özet şeklinde İngilizce olarak yayınlamıştır. Özellikle İngilizce bilen ve bu konuyu derinlemesine araştırmak isteyenler açısından önemli bir kaynaktır. Bu kitapçığın yazılışında başlıca yukarıda bahsedilen kaynaklara başvurulmuştur.

Bir sonraki bölümlerimizde toplam 7 Hristiyan Türk Azizi ve Yeni Din Şehidini konu alacağız: 17. Yüzyılda şehit düşen (Aziz Tounom) Emir Asker, (Karmanlı) Nikolas ve Aziz Ahmet; 18. Yüzyılda keşiş olan Ahmet oğlu Musa; 19. Yüzyılda yaşamış olan Konitsalı Yahya, Midillili Konstantin, ve Yusuf oğlu keşiş Nikolas. Şimdiden iyi okumalar diliyorum.

3. BÖLÜM

17. Yüzyıl

EMİR ASKER (1614)

Rum kayıtlarında ismi “Aziz Tounom” veya “Hodja Amiris” olarak geçen ve Kudüs’te yer alan Osmanlı ordusunda hizmet eden askerin Türkçe ismi büyük ihtimalle Emir’dir. 1614 Paskalyasında Emir Kudüs’te bulunan Kutsal Kabir kilisesinin ayinine meraklan ötürü katılır. Ayin sırasında “kutsal ışık” veya “kutsal ateş” mucizesine tanık olur. Bu ayinde din görevlisi kilise içinde bulunan İsa’nın mezar odasına girer. Mezarın bulunduğu kısımda bir mavi ışık belirir ve din görevlisinin elinde tuttuğu mum veya yağ lambası yanmaya başlar. Bu mucize ve ayin Emir’i o kadar çok etkiler ki kendisi Hristiyanlığa iman eder.

Arkadaşları din değiştirdiğini öğrenince kendisini ihbar ederler ve Emir gözaltına alınır. Gözaltındayken İslam’a dönmesi için birçok işkenceye maruz kalır. Fakat bunlara rağmen kendisi İsa’yı inkar etmez ve yeni imanına sadık kalır. İşkenceler devam eder ve sonunda 1614 senesinde hayata gözlerini yumar.

NIKOLAS KARAMANOS (1657)

17. YÜZYIL

- ❖ Rum kayıtlarında ismi “Aziz Tounom” veya “Hodja Amiris” olarak geçen ve Kudüs’te yer alan Osmanlı ordusunda hizmet eden askerin Türkçe ismi büyük ihtimalle Emir’dir.
- ❖ Mesih’e duyduğu sevgiden ötürü Nikolas Karamanos 19 Mart 1657 yılında şehit edildikten sonra dünyamızı terk edip göksel vatanına ulaşmıştır.
- ❖ Defterdar Ahmet Kalfa, Mesih’i inkar etmeyi reddettiği için 3 Mayıs 1682’de İstanbul’da şehit edilmiştir.

Adından anlaşılacağı gibi Karamanlı bir Türk Ortodoks olan Nikolas, İzmir’de ikamet etmekteydi. Bir gün, hakkında bilgi sahibi olmadığımız bir olay yüzünden Nikolas Müslüman olacağını iddia eder. Bazıları bunu duyup Nikolas’ı Osmanlı döneminde kentlerde dini yargıç görevini üstlenen Kadı’ya götürürler. Kadı Nikolas’a sorar: “İşittiğim gibi, hakikaten Müslüman mı olmak istiyorsun?” Nikolas şöyle cevap verir: “Allah korusun, yaratıcım ve kurtarıcım, ölüleri ve dirileri yargılayacak olan tek hakiki Rab’bi, Mesih İsa’yı inkar edemem.” Bu cevap üzerinden kadı Nikolas’ın dövülmesini buyurur. Mesih’i inkar edip Müslüman olmasını ısrar eder. Fakat Nikolas Rab’den gelen büyük lütuf sonucu dayaklara cesaretle dayanır ve Mesih’i inkar etmez.

Ardından Nikolas hapse atılır. Muhafızlar Nikolas’a su ve yiyecek vermemeleri, ayrıca günde iki kez dövmeleri konusunda emir alırlar. Aradan bir kaç gün geçtikten sonra Nikolas tekrar Kadı’ya götürülür. Dalkavukluk, vaatler ve tehditler işe yaramaz. Nikolas imanına sadık kalır ve ona işkence edenlere şöyle seslenir: “Beni denize atsanız veya ateşle yaksanız ya da küçük parçalara doğrasanız bile, en tatlı Mesihimi ben inkar edemem.” Kadı bu sözleri duyunca sinirlenir. Nikolas bir sütuna bağladıktan sonra sünnet ettirir. Nikolas acılar içinde feryat eder: “Ben Ortodoks bir Hristiyan’ım. Ben İsa Mesih’e tek Tanrı olarak iman ediyorum. Asla Müslüman olmayacağım.”

Bu sözler Nikolas’ın hapis süresinin uzamasına ve daha fazla işkencelere maruz kalmasına yol açar. Fakat Nikolas bütün bu acılara sevinçle karşılık verir. Adı uğruna acı çek-

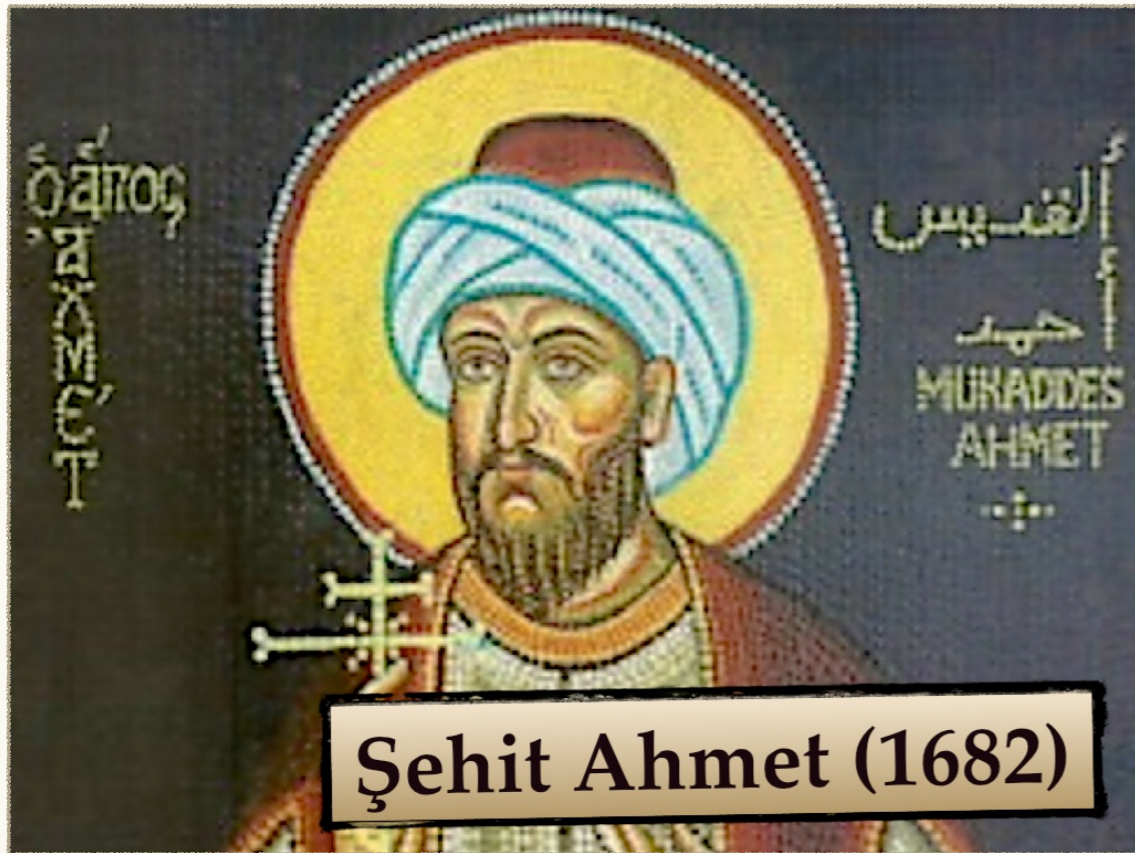
meye layık görüldüğü için Mesih’e şükreder. En sonunda Nikolas asılır ve 3 gün boyunca bedeni açıkta bırakılır. İki Ortodoks Hristiyan’a bedeni denize atılması için emir verilir. Bu iki şahıs İzmir limanına iner. Fakat Nikolas’ın bedeni Levanten Hristiyanlar tarafından kurtarılır. Batılı Hristiyanlar ceset için yetkililere bir ödeme yapar ve ceset gemiyle Batı Avrupa’ya nakledilir. Böylece Mesih’e duyduğu sevgiden ötürü Nikolas Karamanos 19 Mart 1657 yılında dünyamızı terk edip göksel vatanına ulaşır.

ŞEHİT AHMET (1682)

Ahmet Kalfa Osmanlı İmparatorluğu'nun büyük muhasebe defterinin kâtibidir. Ahmet’in Rus kökenli genç Ortodoks Hristiyan bir cariyesi vardır. Bu cariye imanına oldukça sadıktır ve Ahmet kilise ayinlerine gitmesine izin verir. Pazar günleri ayinden sonra cariye eve döner. Sohbet ettiklerinde Ahmet cariyenin ağzından tarif edilemez bir misk kokusu alır ve bu kokunun nereden kaynaklandığını sorar. İlk başta cariye kokunun kaynağını anlatmaz. Ahmet ısrar eder ve sonunda cariye bu kokunun ayinde yediği kutsanmış Komünyon Ekmeği (Antidoron) ve içtiği kutsanmış ayazma suyundan kaynaklandığını söyler. Ayin hakkında sohbet ederken cariye imanın esaslarını Ahmet’e anlatır: “İmanımız canlı bir imandır. Biz Hristiyanlar için, Tanrı’mız İsa Mesih’tir. O Allah’ın Oğlu’dur. O, bizi günahattan kurtarmak için insan oldu ve gökyüzünden yere inmiştir. O, bu dünyada yaşadığı zamanda, sayılamayacak kadar mucizeler yapmıştır. Bilmek ve aklında da tutmak istersen, bunların en önemlisi, bizi

sevdiğinden Yahudiler tarafından çarmıha gerildi ve üçüncü günde yeniden dirildi. İsa Mesih'in yeniden dirilişi, insanlık tarihinde en önemli olaydır. Biz Ortodoks Hıristiyanlarda, İsa Mesih'in gücüyle, mucizeler bugün de devam etmektedirler. İsa Mesih ile her şey mümkündür.”

İşittiklerinin üzerinden günler geçer ve Ahmet derin derin düşünmektedir. Cariye'nin cesareti ve ayin hakkındaki paylaştıkları Ahmet'in merakını bir hayli uyandırır. Bir sonraki ayine katılabilmek için Patrik I. İakovos'tan izin alır ve Fener Rum Ortodox Patikhanesi kilisesindeki ayine katılır. Ayinde Ahmet bir görüme tanık olur. Kendisi hariç kilisedeki herkesin başı aydınlanmıştır. Bu olay Ahmet'i çok etkiler: “Cariye gerçekten de haklıydı” diye düşünür. “Hıristiyanların dini canlıdır. Şimdi hissettiğim sevinç ne büyüktür!”

Bu kerametlerden sonra Ahmet cariye'ye döner, yaşadıklarını şaşkınlıkla anlatır ve gerçekten samimi bir biçimde tövbe eder: “Daha fazla karanlıkta kalmak istemiyorum. Gerçek ışığı gördüm! Bana söylediklerine inanıyorum! İsa Mesih'e inanıyorum! Senin yanına gelebilmem için bana yardım et İsa Mesih'im! Tövbe ediyorum! İsa Mesih'im, bana şefaate! Bana göstermiş olduklarına, kalbimin derinliklerinden sana şükranlarımı sunuyorum!” Aradan bir müddet geçtikten sonra da Ahmet vaftiz olur. Mesleğinden dolayı Ahmet yeni imanını gizli tutar. Hıristiyan cariyesi ve belki de sayılı papaz ve Hıristiyanlar dışında hiç kimse Ahmet'in tecrübe ettiklerinden haberdar değildir.

Bir gün Ahmet İstanbul kodamanlarının bulunduğu bir şölene katılır. Dünyada hangi felsefe veya inancın en büyük olduğunu tartışırken, soruyu Ahmet'e de yönlendirirler. Ahmet bir ikilem içerisinde. Yalan söyleyip söylememesi konusunda gelgitler başlar. İçinden şöyle düşünür: “İsa Mesih'imi reddetmem gerekecek, oysa İsa Mesih'imi o kadar seviyorum ki (...) Hayır! ben hain olmayacağım, ben Yahuda [İskariyot] olmayacağım.” Artık Ahmet'in yüreği kendisine değil, İsa Mesih'e aitti. Büyük bir cesaretle şöyle cevap verir: “Bütün inançların en büyüğü, Hıristiyanların inancıdır.” Artık gizlenecek bir yer kalmamıştır ve herkes Ahmet'in din değiştirdiğini öğrenmiş olur. Sorguya alınır ve yeni inancını inkar etmediği için kadı tarafından ölümle cezalandırılır ve başı kesilir. Böylece Defterdar Ahmet Kalfa, Mesih'e

duyduğu sevgiden dolayı 3 Mayıs 1682’de İstanbul’da hayata veda eder.

KAYNAKÇA:

- * Kementzetzi, Stylianos. “Synaxaristis Nomartyron.” Selanik, 1984, sf. 70, 265-267, 344-345.
- * Perantonis, John M. “Lexicon Neomartyron.” Atina, 1972, sf. 60-61, 193-194, 469.
- * Vaporis, Nomikios Michael. “Witnesses For Christ: Orthodox Christian Neomartyrs of the Ottoman Period, 1437-1860.” Saint Vladimir’s Seminary Press. New York, 2000, sf. 103, 113, 136-137.
- * “Şehit Ahmet.” Özde Öz Ortodokluk Web Sitesi.
http://www.oodegr.com/tourkika/synaksaristis/agios_axmetl.htm

18. Yüzyıl

AHMET OĞLU MUSA- KEŞİŞ DANIEL (1775 civarı)

Her ne kadar tam anlamıyla bir aziz veya şehit sayılmasa da, Ahmet oğlu Musa, Yunanistan Aydonatlı Şehit Anastasios'un geriye bıraktığı tanıklık tarafından o kadar etkilenmiş ki İslam'ı bırakıp Rab İsa Mesih'e iman etmiş ve hayatının sonuna doğru Korfu adasında bir keşiş olmuştur.

Musa, Aydonat Kadısı (dini yargı) olan Ahmet Paşa'nın oğluydu. Bir gün, Anastasios adındaki bir çiftçi bir seri suçlamayla Ahmet Paşa'nın huzuruna getirilir. Anastasios ve arkadaşları kız kardeşine cinsel tacizde bulunmak isteyen iki askeri dövmüşlerdir. İntikam almak isteyen askerler, Anastasios ve arkadaşlarının Müslüman olmayı yemin ettiklerini fakat bu yemini yerine getirmedikleri gerekçesiyle asılsız bir suçlama getirirler. Anastasios'un arkadaşları dövülüp bir para cezası karşılığında salı bırakılırlar. Fakat Anastasios Ahmet Paşa'nın gözüne girer ve onu kendi hizmetçisi yapmak ister. Ahmet Paşa, Anastasios'u dalakavukluk ve bir seri vaatlerle Müslüman olmaya davet eder: "Seni çok önemsiyorum. Gel Müslüman ol, seni kendi öz oğlum gibi yetiştireyim. Seni bir beyefendi yapıp köle hayatından azat

**Musa: Keşiş
Daniel (1775)**

18. YÜZYIL

- ❖ *Özellikle Hristiyanların dünyasal zenginlikleri reddetmesi ve cennet'e kavuşma ümidiyle ölüm önündeki sevinçleri Musa'yı inancını sorgulamaya iter.*
- ❖ *Hristiyan ilahiyat eğitimi almaya başlar. Sonrasında Korfu adasındaki bir manastırda eğitimini tamamlar ve keşiş olarak atanır. Atanma ile bu sefer ismi Daniel'e değişir.*

edeyim.” Fakat Anastasios imanını yitirmemeye bir hayli kararlıdır: “Ben bir Hristiyan olarak yetiştirildim ve Mesih’in yardımıyla bir Hristiyan olarak da öleceğim. Bana vaatte bulunduğun harika şeylere gelince, onlarla ilgilenmiyorum çünkü gökte beni bekleyen ebedi hazinelerim vardır. Senin armağanların göksel armağanlarla kıyaslanamaz bile.” Bir süre daha Ahmet Paşa Anastasios'u ikna etmeye çalışır, ama boşuna. Anastasios hapse atılır ve bir seri işkenceye maruz kalır. Ahmet Paşa'nın bir yardımcısı işkence karşısında Hristiyanların daha da inatçı olduklarını söyleyerek Anastasios'un yumuşak huylu bir tavırla ikna edilmesini önerir. Anastasios tekrar Ahmet Paşa'nın huzuruna getirilir. Bu sefer Ahmet Paşa bir dizi zenginlik ve kızının elini Anastasios'a önerir. Anastasios bunları da reddeder: “Senin önerdiklerinle ben ne yapayım. Cennette beni çok daha değerli ve ebedi hazineler bekliyor. Neden ebedi hazinemi boş ve bozulabilen şeyler için kaybedeyim?”

Bütün olan geçenleri seyreden Ahmet Paşa'nın oğlu Musa, Anastasios'a karşı büyük bir hayranlık duyamaya başlar. Özellikle Hristiyanların dünyasal zenginlikleri reddetmesi ve cennet'e kavuşma ümidiyle ölüm önündeki sevinçleri Musa'yı inancını sorgulamaya iter. Bir gün Musa Anastasios'un hücrelerini ziyaret eder. Anastasios'un çevresinde iki kişi görür ve korkar. “Bunlar kimdi?” diye sorar. Anastasios “Bunlar koruyucu meleklerim. Onları görmüş olmalısın. Her Hristiyan'ın yanı başında bir koruyucu meleği vardır. İkincisi ise büyük ihtimalle şehitliğim yaklaştığı için gönderilmiştir” diye karşılık verir. Musa bir sürü soru sormaya başlar. Anastasios bunları cevaplar ve Musa'ya İsa Mesih'in hayatını ve

iman ilkelerini anlatmaya başlar. Musa iman eder ve vaftiz olmak ister. Anastasios bunun şu an mümkün olmadığını ama Rab'bin inayetiyle o günün geleceğini söyler. Anastasios son bir kez yargılanır ve bu defa da imanından taviz vermez. En sonunda, 18 Kasım 1750'de Anastasios başı kesilerek idam edilir. Ahmet Paşa cesedin gömülmesine izin vermez. Fakat üç gece sonra rüyasında Anastasios'u gördüğünde dehşete kapılır ve Hristiyanlara Anastasios'un cesedini gömmeleri için izin verir.

Bu sırada Ahmet Paşa oğlunun hayatında derin değişimler gözlemler. Musa kendisini dünyasal zevklerden arındırmış, sürekli dua etmekle meşguldür. Bu duruma rahatsız olan Ahmet Paşa kız kardeşinin düğününe hastalık bahanesiyle katılmaz ve Musa'yı aile temsilcisi olarak gönderir. Düğün yolunda Musa ve hizmetçileri bir geceyi Anastasiosun gömülü olduğu manastırda geçirir. Mezar başında dua ettikten sonra manastırdaki keşişlere vaftiz olmayı talep eder. Keşişler Ahmet Paşa'nın gazabından korktukları için bu talebi reddederler. Eninde sonunda, Rab'bin bir şekilde bu vaftizin gerçekleşmesi için bir kapı açacağı gerçeğiyle Musa'yı teselli ederler. Ertesi gün Musa düğüne katılır fakat kutlamalar ona pek çekici gelmez. Dönüş yolculuğunda kaçmaya karar verir. Patras'a geçer ve oradan Venedik'e yelken açar. Venedik'te Ortodoks bir cemaat bulur ve oradaki Aya Yorgi kilisesinde vaftiz olup ismini Demetrios'a değiştirir. Hristiyan ilahiyat eğitimi almaya başlar. Sonrasında Korfu adasındaki bir manastırda eğitimini tamamlar ve keşiş olarak atanır. Atanma ile bu sefer ismi Daniel'e değişir. Daniel kendi topraklarına dönüp tanıklık verdikten sonra bir iman şehidi olmak

ister. Bu doğrultuda İstanbul'a gidip Kudüs Patriği Sofroniyos'a danışır. Patrik diğer Hristiyanların hayatını riske at-
mama konusunda Musa'yı uyardıktan sonra kararını verme-
den önce bol bol dua edip oruç tutmasını önerir. Böylece,
dua ve oruç döneminden sonra Daniel Korfu adasına döner
ve hayatının geri kalanını inzivaya çekilen bir keşiş olarak
sürdürür.

KAYNAKÇA:

- * Kementzetzi, Stylianos. "Synaxaristis Nomartyron." Se-
lanik, 1984, sf. 158-163.
- * Vaporis, Nomikios Michael. "Witnesses For Christ: Ortho-
dox Christian Neomartyrs of the Ottoman Period, 1437-
1860." Saint Vladimir's Seminary Press. New York, 2000,
sf. 174-179.

19. Yüzyıl

KONITSALI YAHYA (M.S. 1814)

Konitsa Yunanistanın batısında, Arnavutluğa komşu olan Epir bölgesinin bir kasabasıdır. Yahya 1785 doğumludur ve babası hem bir derviş hem de bir şeyhdir. Büyük ihtimalle Arnavut bir aile geçmişine sahip olmasına rağmen dönemin anlayışı itibarıyla Türk sayılmaktaydı. 20 yaşına geldiğinde Yahya bir derviş tarikatına üye olur. Sonrasında Konitsa'da yeterince tekke bulunmadığı için Vrakhori'ye taşınır (günümüzde Agrinion olarak bilinen kent). Vrakhori'nin valisi Haznedar Yusuf Arap Paşa (Rum kaynaklarında: "Haznatar Isufaravos") Yahya'nın babasıyla arkadaşdır. Dolayısıyla Yahya vali'nin sarayında konaklayıp vali'ye hizmet eden özel dervişi olur.

1806-1812 Osmanlı-Rus Savaşına katılan Yahya İyonya adalarında geçen çatışmalarda Ruslara karşı mücadele eder. Savaş esnasında birçok Hristiyan ile tanışma fırsatı bulur ve Hristiyanlığı araştırmaya başlar. Savaştan sonra Vrakori'ye döndüğünde Yahya artık bir Hristiyan gibi yaşamaya başlamıştır. Derviş kıyafetlerini bir kenara bırakıp Ortodoks Hristiyanların giydi giysileri giyer. Her ne kadar vaftiz olmak ist-

19. YÜZYIL

- ❖ *Konitsalı Yahya Mesih'e olan sadakati yüzünden 23 Eylül 1814'de, henüz 29 yaşındayken şehit edilmiştir.*
- ❖ *Midillili Konstantin Mesih'e beslediği sevgi sonucunda 2 Haziran 1819'da şehit edilmiştir.*
- ❖ *Keşişlik hayatı sırasında Yusuf sık sık meleklerin ezgilerini duyabildiğini söylemiş ve neşeli bir tavır sergilemiş. Büyük keşiş Yusuf Nikolas 18 Ağustos 1893 senesinde, 65 yaşındayken hayata gözlerini yumup Rab'bin yanına gitti.*

esede, yetkililerden korkan bölgenin Hristiyan papazları onu vaftiz etmekten kaçınır. Haznedar Yusuf Arap Paşa bir başka bölgeye atanır fakat Yahya onunla birlikte gitmektense İthaka adasına kaçır. Orada vaftiz olur ve İoannis (Yuhanna) ismini alır. Yunan yarımadasına döndüğünde Ortodoks bir kadınla evlenir ve bir Hristiyan olarak yaşamaya devam eder. Aradan bir zaman geçer ve Yahya'nın babası oğlunun din değiştirdiğini öğrenir. Tekrar İslamiyet'e dönmesi ve oğlunu ikna etmeleri için iki derviş gönderir. Bütün çabalara rağmen Yahya Hristiyan kalmakta kararlıdır ve yeni imanına sadık kalır. Yahya'nın İslamiyeti terk ettiği haberi çabucak yayılır ve Vrakhorı kentindeki bazı Müslümanlar kendisini ihbar eder. Askerler tarafından tutuklandıktan sonra bölgenin dini yargıcına götürülür. Yargıç Yahya'nın kimliğini sorduktan sonra Yahya şöyle cevap verir: "Ben Ortodoks bir Hristiyanım ve adım İoannisdir." Yargıç: "Sen Konitsa şeyhinin genç derviş oğlu değil misin yani?" Yahya: "Evet doğrudur. Ama ben artık Hristiyanım ve bir Hristiyan olarak da ölmeye hazırım." Yargıç: "Hristiyan karın seni kandırmış olmalı. Aklını başını topla. Kelime-i şehadet getir ve sana büyük onurlar bahşedeyim." Yahya: "Hristiyanların kutsal imanını bırakıp İslamiyetin körlüğüne döncek kadar aptal olduğumu zannetmeyin." Yargıç bu cevaba oldukça sinirlenir ve Yahya'nın başı kesilerek infaz edilmesini buyurur. Başı kesilmeden önce Yahya dua eder: "Rab, egemen olarak döndüğünde beni anımsa, Amin."

Yahya öldürüldükten sonra cenazesinin defnedilmesine izin verilmez ve cesedi Aziz Demetrios kilisesi yakınlarında bir akarsuya atılır. Yöredeki Hristiyanlar Vrakhorı valisine

rüşvet vererek Yahya'nın cesedini kurtarıp gizli bir ayinle gömerler. Böylece Konitsalı Yahya Mesih'e olan sadakati yüzünden 23 Eylül 1814'de, henüz 29 yaşındayken bu hayata gözlerini yumar.

MİDİLLİLİ KONSTANTİN (1819)

Türkçe ismi kayıtlarda geçmeyen Konstanin, Midilli adasında doğmuştur. Henüz çocukken Babası vefat eder fakat annesinin yardımıyla İslami örf ve adetlere göre yetiştirilir. 15 yaşındayken çiçek hastalığı geçirir ve bunun sonucunda kör olur. Çocuğun bu haline acıyan Ortodoks bir kadın annesinden izin alarak onu bir ayazmaya götürür. Ayazmada onun için dua eder, yüzünü yıkar ve mucizevi bir şekilde çocuk iyileşir. Konstantin iman etmese de, bu olay hayatında derin bir iz ve hatıra bırakır.

Kısa bir müddet sonra Konstantin'in annesi tekrar evlenir fakat yeni üvey baba sıklıkla sarhoş olup çocukları döver. Şiddete daha fazla tahamül edemeyen Konstantin, kardeşi ve ağabisiyle birlikte İzmir'e kaçıp bir manav açar. Sebze ve meyve siparişlerinin teslimatını üstlenen Konstantinin uğradığı mekanlardan biri Metropolit II.Kalinikos'un kilisesi olur. Zaman zaman litürjik okumalar ve ayinleri dinlemek için bir müddet kilisede bekler. Zamanla Hristiyan inancına ısınmaya başlar ve kilisede iki arkadaş edinir.

Bir gün İzmir'i bir veba salgını vurur. Konstantin yeni arkadaşlarıyla birlikte kilise'ye sığınıp mum yakar. Duaları cevap bulur ve salgından kurtulur. Fakat bu olaydan sonra

hayatı bir bocalama ve ahlaksızlık dönemine girer. Belki de çocukluğunda yaşadığı mucizeyi anımsayarak Konstantin tövbe eder ve ahlaksız hayat biçimini bıraktıktan sonra Yunanistan'daki kutsal Atos dağına gitmeyi karar verir. Kendisi bir manastıra sığınıp münzevi bir hayat sürdürmek ister. Atos dağındaki keşişleri büyük bir korku sarar çünkü Konstantin bir Müslümandır ve onun din değiştirmesi keşişlere büyük sorunlar yaratabilir. Aziz Pavlus manastırındaki rahipler onu Büyük Lavra manastırına gönderir. Büyük Lavra manastırındaki rahipler onu Azize Anna manastırına gönderir, vs. Eninde sonunda kendisini “Kutsal Üçlü”, diğer adıyla “Kafsokallivia” manastırında bulur. Orada inzivaya çekilmiş olan Patrik V. Gregorios ile tanışır.

Patrik, Konstantin'in samimiyetini ölçmek amacıyla ona birkaç soru yönlendirir: “Neden, ey genç, biz hor görülenlere geldin? Bizden ne istiyorsun? Bizim sana verebileceğimiz bir şey yoktur. Biz bütün milletlerin arasında en alçak olanı değil miyiz? Siz ise egemenlik, kudret, ve dünyaya'nın nimetlerine sahipsiniz? Birçokları senin bulunduğun konumda olmak isterken, neden memnun değilsin?”

Bu soruların karşısında Konstantin hüngür hüngür ağlamaya başlar ve Patrik gencin saf niyeti konusunda ikna olur. Patrik şöyle devam eder: “Seni vaftiz etmek için yakında manastıra döneceğim. Yalnız temiz bir hayat sürdürmeye ve bu kararını hiç kimseye anlatmamaya dikkat et.” Konstantin Kafsokallivia manastırına çekilir. Uzun bir ara geçer ama Patrik dönmez. Genç adam sabırsızlanmaya başlar. Manastırın baş keşişi Konstantin'in hayatını gözlemlemektedir. Kendisi

genç adamın imanından ikna olur ve onu vaftiz eder. Böylece yeni vaftiz ismiyle, yani “Konstantin” olarak tanınmaya başlar.

Bir gün Konstantin Aziz Vaftizci Yahya manastırına getirilen, yeni din şehitlerine ait kutsal emanetleri görmeye gider. Sonrasında hayli üzgün bir yüz ifadesiyle döner. Baş keşiş ona bu üzüntünün nedenini sorar. Konstantin şöyle cevap verir: “Yeni din şehitlerinin emanetlerine hürmet gösterdiğim sırada ruhum onlara tümüyle bağlandı ve içimde onlar gibi şehit olma arzusu filizlendi.” Baş keşiş bunu duyunca “Rab'be Hamdolsun, eğer bu yüreğinin isteğiye eminimki Tanrı sana bu onuru bahşedecektir” diye karşılık verir.

Konstantin 40 gün boyunca günde sadece bir öğün yemek yiyerek oruç tutar. Bu oruç sonucunda İzmir'e dönmeyi ve başlıca ailesini imana davet edip vaftiz etmeyi kararlaştırır. Dönüş yolculuğunu kuru üzüm satarak finanse eder. Ayvalık'a ulaştığında İzmir'deki manav günlerinden kendisini tanıyan biri onu yerel Ağa'ya ihbar eder. İlk başta kimliğini gizlemeye çalışsa da başarılı olmaz ve sonunda bir zamanlar Müslüman olup, daha sonrasında ebedi hayata kavuşma arzusuyla Hristiyan olduğunu itiraf eder.

Böylece Konstantin İslam'a dönmesi için baskı görür, daha sonrasında dile dokülemeyecek korkunç işkencelere maruz kalır. Fakat bütün bunlara rağmen imanı terk etmez. En sonunda İstanbul'a gönderilir ve orada hapsi boylar. Burada 40 gün daha işkencelere maruz kalır ve sonunda asılarak idam edilir. Sünnetli olduğu gerekçesiyle de İslami bir mezarlıkta gömülür. Böylece Midillili Konstantin Mesih'e besle-

diđi sevgi sonucunda 2 Haziran 1819'da hayata gözlerini yumar.

BÜYÜK KEŞİŞ NİKOLAS ("YUSUF OGLY") (1893)

Rus kayıtlarında Nikolas'ın Türk ismi "Yusuf Amptnoul Ogly" olarak geçer. Kırım savaşlarında komutan olmuş bu şahsın doğum tarihi 1828, doğum yeri ise Bitlistir. Savaş sırasında esir düşen Rus askerlerin bazıları işkenceler sırasında sevinçle ölürlermiş. Bu olay Yusuf'u Hristiyanlığı araştırmaya iter ve zamanla Hristiyan olmaya karar verir. Sonrasında kendisi Rus ordusuna esir düşer. Rusya'da Hristiyanlığı araştırma fırsatı olur ve Hristiyan olur. Memlektine döndüğünde bir müftü olan babası onu ihbar eder.

1874'de Ortodoks bir papaz tarafından gizlice vaftiz edilir ve İran'a kaçmayı dener. İhaneti öğrenildiği zaman yakalanır ve işkencelere maruz kalır. Göğsüne ve sırtına haç sembolleri kesilir, bazı kemikleri kırılır. Nikolas bilincini yitirir ve onu işkence edenler öldüğünü varsayarak köpeklere atar. Fakat Tanrı onu korur. Oradan geçen Rus tüccarları Yusuf'u yanlarına alırlar. Yusuf korkudan kimliğini gizler ve tüccarlara haydutların eline düştüğünü söyler. Böylece Yusuf Kafkaslara varır. Yusuf fiziksel olarak toparlansa da tanınmaz bir haldedir. Sopayla yürüyen sırtı bükülmüş yaşlı bir adam olmuştur, ama güçlü bir ruha sahiptir.

Kafkaslar'dan Odessa'ya geçtikten sonra 1891'e kadar Kazan kentinde ikamet eder. Rusya'da bulunan kutsal mekanlar'a sık sık hacca giden Yusuf, Moskova yolundayken Optina

manastırlarını ziyaret eder. Optina'dayken ağır bir şekilde hastalanır ve Rusçası pek iyi olmadığı için Fransızca bilen birinin gönderilmesini ister. Fransızca bilen manastırın ihtiyarlarından Peder Barsanuphius yanına gönderilir. Kendisi keşiş olmadan önce Rus ordusunda hizmet etmiş bir albaymış. Ölüm döşeginde olan Yusuf keşişe günahlarını itiraf eder ve hiç kimseye anlatmaması suretiyle hayat hikayesini de ifşa eder.

Hastalığı sırasında Yusuf keşiş olarak atanır ve yeni ismi Nikolas olur. Beklenenin aksine Yusuf iyileşir ve manastırdaki kendi hücrelerinde münzevi bir hayat sürdürür. Keşişlik hayatı sırasında sık sık meleklerin ezgilerini duyabildiğini söylemiş ve neşeli bir tavır sergilemiş. Bir keresinde Peder Anatoly İhtiyar keşiş Peder Barsanuphius'un hücrelerine gelip şöyle demiş: "Bizim hücrelerimizde, Allah'ın büyük merhameti sağ olsun, Mesih uğruna akılsız olan bir Aziz Andreas'ın bulunduğunu biliyor muydun? Evet, bedensel olarak mı, yoksa beden dışında mı oldu, bilmiyorum, ama göge götürülmüş biridir kendisi. Bu bizim Türkümüzdür. Onu senin hücrene göndereceğim ve ondan öğrendiğin herşeyi lütfen kaleme dök. Yalnız ölümüne kadar tüm bu bilgiyi gizli tut."

Böylece Nikolas İhtiyar Peder Barsanuphius'a gelir. Bozuk Rusçasıyla görüşlerini anlatır. İhtiyar peder korkup dehşete düşmüştür fakat aynı zamanda doğaüstü bir şekilde neşelidir. Peder Barsanuphius'a göre Nikolas'ın anlattığı deneyimler (M.S. 912'de vefat eden) Konsantiniyeli Andreas'ın tecrübelerine bir hayli benziyormuş.

Sadece gerçek bir kahin böyle konuşabilirdi. Peder Barsanuphius Nikolas'ı dikkatlice dinleyerek devam etmesini buyurmuş. Nikolas nihayetinde parlak ve mübarek bir gülümsemeyle sözlerini şu şekilde sonlandırmış: "Peki, başka neler bilmek istiyorsun...Öğrenebilecek başka ne var? Zaman gelecek ki sen kendi gözlerinle göreceksin. Başka ne söyleyebilirim, ya da nasıl anlatabilirim? Orada neler olup bittiğini aktarmak için hiçbir dildeki kelime yeterli değildir. Yeryüzünde bulunmayan renkler gördüm orada. Bütün bunları sana nasıl tarif edeyim? Peki, söyleceklerimi iyice dinle: iyi müzik nedir bilirsin. Diyelim ki bir şey duydum, ve en kısa sürede kulaklarımda yankılandı... ve ben bu müziği duymaya sürekli devam ediyorum. Ama sen bunu işitmediysen, bunu sana nasıl, hangi kelimelerle anlatayım? Benim tecrübe ettiğim zevki sen nasıl tecrübe edesin? Bu imkansızdır... Aynı şekilde, orada gördüklerimi bir insana tarif etmek imkansızdır. Bu açıklama umarım senin için yeterlidir."

Büyük keşiş Nikolas 18 Ağustos 1893 senesinde, 65 yaşındayken hayata gözlerini yumup Rab'bin yanına gitti. Ölümünden sonra Peder Anatoly manastırdaki diğer keşişlere Nikolasın hayat hikayesini anlatır ve şu sözlerle son noktayı koyar: "Bu kişinin herhangi bir fani olduğunu düşünmeyin; basit ölümlü birine Tanrının bu merhametleri bahşedilmez. Peder Nikolas Mesih'in adı uğruna bir iman şahididir. Vefatından sonra bedenini yıkarken, bütün vücudundaki o korkunç haç izlerini gördük. Kendi vatanında, Türkiye'de, iman kararından vazgeçirmeye yönelik etini delmişlerdir. Fakat kendisi Rab'bin yardımıyla Mesih'i reddetmedi. Böylece Tanrı işkencecilerin elinden kaçmasına izin verdi."

KAYNAKÇA:

- * Kementzetis, Stylianos. "Synaxaristis Nomartyron." Selanik, 1984, sf. 70-73, 584-596.
- * Perantonis, John M. "Lexicon Neomartyron." Atina, 1972, sf. 256-266, 304-307.
- * Vaporis, Nomikios Michael. "Witnesses For Christ: Orthodox Christian Neomartyrs of the Ottoman Period, 1437-1860." Saint Vladimir's Seminary Press. New York, 2000, sf. 288-290, 324-328.
- * Peder Andrew. "ORTHODOX HOLINESS: Two Turkish Saints." Sunday of the New Martyrs of the Turkish Yoke, 19 Haziran/ 2 Temmuz 2006.
<http://orthodoxengland.org.uk/turkish.htm>
- * Rigniotes, Theodor. "Hristiyan Azizi olan Müslüman Kardeşler" (Πρώην Μουσουλμάνοι αδελφοί μας, που αγίασαν ως Χριστιανοί)
http://www.oodegr.com/oode/islam/agioi_tou_islam_1.htm